

Q. D. B. V.
DIATRIBE HISTORICA
PRIOR

Quâ
GENUINAM
CURLAN-
DÆ GENTIS
ORIGINEM

Amplissimi Philosophorum ordinis suffragio
LEUCOREIS ATHENIS

publicè recensabit

PRÆSES

M. SAMUEL RHANÆUS,
Gramsdenâ Curlandus

RESPONDENTE

JOH. CHRISTOPHORO ERNESTI,

Keula-Thuringo.

Addiem

Octobr. A.O.R.M. DC. LXXXIII.

H. L. 2. C.

WITTEBERGÆ, Typis Viduæ Augusti BRUNINGII.

PROOEMIUM.

Non sanè nihil ponderis habet, quod rerum diu oblitteratarum vetustas multis difficultatem objicit, & plerosque ab instituto deterret, ut vel in conatu operis calamum abjiciant, & victi molestia conquiescant. Quod mihi nunc evenire fateor, dum & Scriptorum antiquorum silentio, & monumentorum inopia me à proposito revocari sentio, ut non ausim mihi sumere, quod captum excedit. Historiam contexere, per se grave; Sed **CURLANDORUM** antiquitates evolvere non Tyronis est, sed Delium, ut dicitur, natatorem exposcit. Amor tamen in Patriam, cui, dicente (a) *Bembò*, nihil tam arduum est: quin id exuperet, defendit inceptum, & temeritatis me absolvit, quorsum spectant (b) *Procopii* "scitissimi Sophistæ verba: Si Parentibus officium reddere, cum "veterum dicta, tum lex naturæ præcipit, quantam æquum est "Patriæ gratiam rependere, è qua Parentibus etiam vivendi initium prodit. Itaq; ego spe ducor, nec falli me existimo, si rudi hóc & incompositò schediasmate non quidem referre Patriæ ornamenta, & in me etiam exstantia merita, sed tamen pietatem meam qualitercunque testari possim: Id enim gratum meritis testimonium fore confido, hoc magis, quod suave sit, "versari inter Majores suos, & veterum dicta factaq; recensere, "atque eorum venerationi totum se dare. Quod (c) *Egesippi* effa-

A 2

(a) *Petr. Bembo in Histor. Venet. Lib. I. pag. 12.* (b) *Epistola XIX.*

(c) *De excidio Hierosolymitano L. IV. Cap. XVIII.*

estatum est, quodque (a) *Ovidius* jam dudum commendavit. Cum autem difficile impeditumque sit, tradere Historiam, & monumentis erutam, tum parum de conatu meo sperare possum: Tantum ergo abest, ut credam, me ultimas gentis nostræ origines accuratè posse exsequi, ut potius sentiam, non medio-crem esse facultatem, quæ tot implicatas abstrusasquè gentis nostræ res complecti, & exactius consignare possit. Nihil verò mihi tribuo, quod ex tripode exceptum sit: Probabiliora cujusvis judicio libens relinquo: Multò minus cuiquam aliquid meorum obtrudere cupio, quippe discendi avidus, & promptè admissurus, si meliora afferantur. Nam omnia me deficiunt, ætas, rerum usus, subsidia, apparatusquè doctrinæ uberioris: Unum me, præsertim cum animum ad antiquissima revoco, solatur, quod me Sapientes docuerunt: **Tam diu habenda quædam certissima esse, quam diu non dantur iis certiora.**

§. I.

PRiusquam verò rem ipsam ingredi-
ar, vocabula mihi introspicienda sunt, quibus prisca gens appellata est; atq; hæc eò minùs negligenda mihi videntur, quod rerum notæ dici solent, & sæpe ad illas investigandas attinent, conferuntq; per multum. Ordiam autem à SCYTHARUM nomine, quod primas terræ nostræ incolas habuisse non dubito, & scio mihi adsentiri gravissimos Scriptores, tum id potissimum mihi argumento est: quod vetustissimi Græcorum (b) "Scriptores, quicquid versus Septentriones ultra Emaum E-
"modumq; montes, mare Caspium, Caucasiam juga, Pontum Eu-
xinum

(a) Nescio qua natale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non finit esse sui.

(b) Vid. *Phil. Cluverus German. antiqua Lib. I. Cap. II. p. 19.*

“*xinum*, Iſtrum annem & Alpes marequè internum ſitum eſt, hoc uno SCYTHIÆ nomine appellarent. Poſtmodum verò
 “cum autore (a) *Plinio*, SCYTHARUM nomen uſquequa; in
 “Sarmatas atque Germanos tranſiret; cumq; aliï apud (b) *Strabo-
 “bonem* Septentrionem univerſum in tria Arimaſporum, Sar-
 “matarum & Hyperboreorum genera nominaq; dividerent, ſi-
 gillatim SARMATARUM vel SAUROMATARUM & in (c)
Chronico Alexandrino Γαρυμάντων nomen adepti ſunt, quos tan-
 dem SLAVINOS & (d) *Phil. Cluvero* iudice, rectius SLAVOS
 poſterior ætas Mauritianæ (obſervante (e) *Melanchtone*), *Theo-
 phylaſtus* etiam *Simocatta* imitatione Latini nominis Σκλαβηνῶν
 appellavit, ac eosdem RIPHACES quoq; dictos eſſe ex (f) *Pom-
 ponio Mela* colligi poteſt; tum & SPORIORUM appellati-
 one à Græcis notatos (g) *Alex. Guagninus* tradit, atq; dum FEN-
 NORUM nomen à Pruſſis ad Lithuanos uſq; (h) *Althammerus*
 “extendit, dumq; HERULIS veteribus Lithuaniam, & reliquas
 ejusdem gentis provincias ſedem atquè originem fuiſſe, non
 ambigit (i) *Kojalorovitius*, conterminos hoſce de utriſq; parti-
 cipaſſe nominibus, verosimile videtur.

§. II. Sarmatæ autem procedente tempore novas ſubîn-
 de inſtituebant colonias, quarum prima, & ſi (k) *Ptolemaum* ſe-
 quimur, maxima pars VENEDI exſtitere, & hunc terræ tractum
 inſedere; quod infra plenius memorabo. Hic interim tacen-
 dum non eſt, Venedos poſtmodum, ſubintranſibus Æſtiis, VE-
 NEDORUM in ÆSTIORUM (qui & ÆSTII & (l) *Jornandi*
 ITEMESTI & ÆSTRI, (m) *Caffiodoro* HÆSTI, AISTI denique
 (n) *Eginharto* dicuntur) nomen commutaſſe, & diviſa à *Pli-*

A 3

nio

- (a) *Hiſtor. natural. Lib. IV. Cap. XII.* (b) *Lib. I. Cap. XI.* (c) *Vid. Sam. Bochartus in Phaleg. Lib. III. Cap. X. p. 198.* (d) *Germ. antiqua Lib. III. Cap. XLIV. p. 690.* (e) *in Chronic. Carion. Lib. IV. f. 312.* (f) *Lib. I. C. II. (g) in Sarmat. Europ. deſcript. f. 3. (h) in Tacit. ap. Schard. Rediv. T I. f. 36. β. (i) Hiſt. Lith. Part. I. Lib. I. p. 5. ſeq. (k) Lib. III. Geograph. Cap. V. (l) Lib. de reb. Ger. Cap. V. pag. 615. & Cap. XXIII. pag. 643. (m) Lib. V. Var. Epiſt. II. (n) in Vita Caroli M. Cap. XII.*

no Æstiorum Gente in Scyros & Hirros, HIRRORUM nomen obtinuisse. Confer. (a) *Jornandes*, qui & *Jordanus* & *Gordianus* dicitur, (b) *Cassiodorus* & post utrumq; (c) *Eginbartus* tam recentiores (d) *Cluverus* (e) *Zeilerus*, aliq;. Dum verò (f) Scriptorum nonnulli prædictos Æstios commutato nomine GOTHOS appellant, profectò subindicant, Gothorum progeniem fuisse; inde forsan evenit, ut GOTHIE ORIENTALIS appellatione designaretur apud (g) *Bilbaldum Birkeimerum*. Postremò ARIOS etiam atq; MANIMOS (h) *Melanchton* collocat, ubi nunc Curetes suas sedes atq; Samogethi habent, etsi tamen non nesciam, aliter eosdem (i) *Althammerum* interpretari. Atque hæc quidem prima & antiquissima Patriæ gentis nomina strictim breviterquè perstrinxi, ut ultimos ejus mores non abhorrere à Curlandis, factaq; congruere, & ex HIRRORUM, ÆSTIORUM, VENEDORUMque monumentis arcessi “huc posse, ostendam: ceu & de Venedis intelligenda pleraq; “omnia, quæ Historiæ Romanæ Scriptores inde jam à Trajano “Imperatore de SARMATIS memoriæ mandarunt, haud ineptè colligere videtur (k) *Cromerus*.

§. III. Christianis seculis alia recepta sunt, quorum tamen illud servatà temporum serie, antiquius videtur, quò ante nominis specialis originem communiter LIVONES dicebantur; qui Tacito LEMOVII sunt, (l) *Althammero* teste, & EFFLUI, (m) *Jacodo Willichio Reselliano* annotante, (n) aliis Die Enffen & Enffländer / (o) *Alexandro Guagnino* LOTIALI atque LOTWONI (p) *Bonfinio* etiam LIBONES, perinde

(a, b, c) locis proximè citatis (d) *German. antiqua Lib. III. Cap. XLVI. pag. 693.* (e) *Itinerario Germ. Cap. I. fol. 13.* (f) *Vid. M. Christ. Hartnoch de var. reb. Pruss. Dissert. I p. 32.* (g) *in Germ. explic. que exstat apud Schardium rediv. Tom. I. f. 12.* (h) *in Chron. Cario. Lib. IV. fol. 304.* (i) *in Tacit. ap. Schard. rediv. Tom. I. fol. 33.* (k) *de orig. & reb. gest. Polon. Lib. I. Cap. XII. fol. 12.* (l) *In Tacitum apud Schard. rediv. Tom. I. β. Vid. & Volateranus Geograph. Lib. VII. & Æneas Sylavius Europ. Cap. XXVIII.* (m) *apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 66. D.* (n) *Vid. præter Weisselium Chron. ord. fol. 39. b. 41. b. 42.* (o) *Sarmat. Europ. Descript. fol. 45.* (p) *Rer. Hun. dec. I. Lib. I. f. 3. 45.*

ac terra eorundem LIBONIA. Et idem LIVONUM nomen multis hodiè Scriptoribus cum Livonia speciatim dicta commune habere gentem nostram, in aprico est, etsi, quando primum exortum sit, haud faciliè explicare queamus, fatente id ipsum doctissimo harum originum interprete (a) *Cluvero*. Quod verò etiam PRUSSOS dici (b) *Helmoldo* (c) *Cluverus* observat, id unò duntaxat exemplò se tuetur, & nusquam alibi proditum esse, tutò affirmare ausim.

§. IV. Porro etiam CARYONES dici *Prolemao* (d) *Mathias Strykowskius* opinatur, non inani conjecturà, aut inscitò verosimilitudinis argumentò, quod temporibus *Carolovingorum* gens hæc dicta sit CHORI, unde CHORIONES, vel mutata literà CHARIONES appellationem fortitos, prorsus existimare licet. Scribit namquè (e) *Joh. Aventinus*: Venedos “CHARIONES propriè dictos eam Norici portionem, quæ intra Taurum montem Orientem spectat, & inter fontes Muræ, Dravi, Savi, includitur, usque Aquilejensem agrum occupasse & adhuc possidere; Fortè enim sub Venedorum nomine aliquando eorum portio in oras Imperii Romani, specialiter in Noricum migravit. CHORI verò antiquitus, cum Carolovingi regnarent, appellatam esse Regionem nostram (f) *Adamus Bremenensis*, Antistes fide dignus, cum Rege etiam Danicæ familiariter collocutus, ex vita *S. Ansgarii* tradit docetq; Non videtur congruere, quod (g) *M. Christ. Hartnoch* de Populo interpretatur, quod *Adamus* de Provincia expressit; Sed salva res est, quoniam *Adamus* styllum *Remberti* usumq; Scriptoris ævi Carolovingici non iisdem verbis reddidit, sed Provinciam nominavit, quod is de gente scripsit. Verba hæc sunt (h) Gens quædam abest, (Sueonibus) longè posita, quæ vocatur CHORI.

§. V.

- (a) *Germ. ant. Lib. III. C. XLVI. p. 695.* (b) *Lib. I. Chron. Slavor. Cap. I.* (c) *Germ. antiq. l. c.* (d) *Lib. II. Hist. Lith. Cap. VI. & quæ ejusdem magis quam Alexandri Guagnini creditur, Sarm. Europ. descript. fol. 48.* (e) *in Bojorum annal. Lib. III. fol. 150.* (f) *Lib. de situ Danicæ & reliq. Septentrion. Region. Cap. 223. p. 146.* (g) *in Diss. de Curonorum Republ. habita Regiomonti Anno 1678. §. 1.* (h) *in vita S. Ansgarii Cap. XXVII. p. 216.*

§. V. CURETES & CURI nominantur (a) *Saxonum Grammatico*, quem sequuntur (b) *Philip. Melancthon* (c) *Joh. Magnus Gothus* (d) *Joh. Funccius* (e) *Alb. Kranzius* (f) *Zellerus* & alii, ceu & ipsa Curetum vel Curorum regio CURIA (g) sequioribus dicta est, & mutata subinde CURIA in CURONIAM, CURONES, nec non CURONI Incolæ vocari cœpere. Probè tamen distinguendi nostri, quos jam illustravimus, CURETES, ab illis sunt, qui in parte Ætolorum collocantur apud (h) *Strabonem* & (i) *Stephanum*; alii eos Cretæ adscribunt, & sub aliis nominibus Daçtily, Idæi, Coberi, Telchines, Aracnanes, Curiones, Corybantes hinc inde apud (k) Scriptores occurrunt. Quamvis nostros hosce ab illis nomen traxisse haud dubiò fortè eventum inde colligam, quod illos Cybeles Deæ (quæ & Rhea & Adestis & Phrygia & Idæa & Dindymenes & Pylenes & Pessinuncia dicitur) Cultores fuisse, ex dictis modò Scriptoribus constet; Cybelem verò & his quondam oris cultam, Deamvè habitam (l) *Willichius* (m) *Cluverus* & alii ex *Tacito* luculenter probant; unde fortè exteros ex cultus divini harmoniâ & nominis similitudinem eliciuisse, etsi non indubium, credibile tamen mihi videtur. Neque confundi debet nostra CURIA cum urbe Diœceseos Curientis seu Rhætici Curientis, ubi CURIA est Antistitis sedes. De quo vid. (n) *Ægid. Schudus Claronensis* (o) *Cluverus*, aliique.

§. VI.

- (a) *Hist. Dan. Lib. III. fol. 42. 31.* (b) in *Chronic. Carion. Lib. IV. fol. 304. & 313.* (c) in *Goth. Suconque Hist. Lib. V. Cap. II. p. 196.* (d) in *Chronolog. fol. 153. ad annum 1248.* (e) in *Wandal. Lib. I. Cap. XI. fol. 10.* (f) *Itinerar. German. Cap. XXIV. fol. 120.* (g) *Vid. Phil. Cluv. Germ. antiq. Lib. III. Cap. XLIII. p. 689.* (h) *Lib. IX. de situ orbis fol. 426.* (i) in *Notis ad Saxonum Gram. Lib. I. Hist. Dan. fol. 48.* (k) *Vid. Diod. Sic. Lib. III. Rer. Antiq. Cap. V. fol. 95. Pausan. in Græciæ descript. Lib. V. fol. 299. 26. it. Lib. VIII. fol. 492. 46. Lucanus de bello civ. Lib. I. p. 33. Perottus in cornu cop. fol. 499.* (l) in *Tacitum ap. Schardium redivivum Tom. I. fol. 66. XXVI. & fol. 35. 3.* (m) *Germ. ant. Lib. I. Cap. XXVII. p. 200.* (n) in *Alpinæ Rhætici descriptione Cap. XII. exstat apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 279.* (o) *Ital. ant. Lib. I. Cap. XV. p. 81. & Cap. XVI. p. 92. §. XXII.*

§. VI. *Adamus* verò *Bremensis* primus latina provinciae hujus vocabula civitate quasi germanica donasse, & inde *Curland* composuisse videtur, cum is, quantum mihi quidem constat, primus nominis *Curland* mentionem faciat, & in libro (a) *de situ Daniae* exponat atque describat. Perperam autem, & contra Tiotismi leges (b) aliqui *CURLANDIAM* nostratam *GERLANDIAM* appellant. Quo itidem iudicio (c) *Michael Antonius Baudrand* corruptè *CURLANDIAM* appellitari censeat, id doctiorum censuræ permitto, qui Germanos nomina à regionibus ducta extendere, atque annexò Germanorum vocabulò *Land* (ut ex *Tuiscia* *Tuiscland* / vel *Deutschland*) pronunciare, ex eorundem dialecto non ignorant.

§. VII. Neque id nesciunt incolæ, dum dialectum hanc ad suum quoque idioma traxere, & hujus nominis provinciam *Rurr Semme* / ad imitationem quasi conformare voluerunt. Illud verò *Rurr Semmes* etymon, quod nonnullos ab illius idiomatis *Rurr* (ubi) & *Semme* (terra) conflare memini, quasi primi ejus inventores, terram quærentes (*Rurr Semme?* ubi terra?) in hanc regionem delapsi fuerint, & inde nomen imposuerint; id inquam cum fabula conjunctum est, & ne operæ quidem mihi pretium videtur, nunc perscrutari. Etsi tamen *Wid Semme* (Livoniam) à mediò quasi inter *Æstiam*, *Semgalliam*ve situ nominari, & tutò concedi, & simile aliquid de *SEMGALLA* existimari possit. De qua rectè, etsi alias perperam tradens, (d) *Michael Antonius Baudrand* *SEMGALLA*, „ inquit, est *Livoniæ* pars, sic dicta, quasi terræ finis: Quasi nempe, *Semmes Gals*. Exinde liquet etiam, minus accuratè dici nonnullis *SEMIGALLIAM*, quasi quid *Galliæ* præ se ferret; & miror, id fecisse Virum ceteroqui egregium (e) *Albertum* „ *Kranzius*, dum *Semigallos*, inquit, *Senogallos* à Latinis arbi- „ tror appellari, quod ex *Gallorum* gente provenerint, ac diffusi

B

sint

(a) *De situ Daniae & reliq. Septentrional. Region. Cap. 223. pag. 146.* (b) *Albertus Miraus in Not. Episcop. Lib. V.* (c) *in Geographia sub nomine Curland. fol. 314.* (d) *Geograph. fol. 224.* (e) *in Wandalia Lib. I. Cap. X. fol. 10*

„ sint, quod magnis olim agminibus Italiam vastarint, Urbem
 „ Romam incenderint, & Thracias, ac multas gentes diffude-
 „ rint, ut essent Gallo-Græci &c. Seno Gallos equidem, (qui
 & Galli Senones & Seno-Gallienses audiunt) & Gallos esse, &
 perpetrasse hæc, nemo facile inficias iverit, confirmantibus in-
 primis id ipsum (a) *Silio*, (b) *Livio*, (c) *Polybio*, (d) *Floro*, (e) *Paulo*
Diacono, (f) *Dionysio Halicarnassensi*, (g) *Columella*, aliisque non
 paucis. Ast in hanc usque partem mundi excurrisse eos, terram
 occupatam à se nomen indidisse, nec vestigium est apud Histori-
 cos, quod confirmet, nec Synchronismus patitur, neque sermo-
 nis argumenta concedunt. *Fortè hoc si scivisset*

*Auberius, ad ineptum prætensionis uni-
 versalis Gallicæ commentum, atque adeo
 ad injustum reunionis institutum adhi-
 bere potuisset.*

§. VIII. Nunc verò fractò cortice, sectisque quasi puta-
 minibus, nucleus ipse duobus veluti condiri posse thematibus
 „ videtur; quorum alterum quidem veram & propriam, atque
 „ adeo primævam gentis originem indaget, alterum verò, u-
 „ trum indigenæ sint Incolæ, de quorum nunc primordiis con-
 „ stet, an verò alienigenæ, discutiat ac persequatur. De primo
 quidem, ob varia sententiarum divortia, non convenit omnino
 inter eruditos, liquet tamen certò, VENEDORUM gentem an-
 tiquissimam esse & adduci posse, quæ hanc terram semper co-
 luerit & habitavit. Huc redeunt omnium, quotquot res Cur-
 landicas vel in transitu saltem attigerunt, suffragia, & quibus-
 cunque etiam, vel incidenti modò, & cursim, atque obiter conti-
 git,

(a) *Lib. VIII. & XV.* (b) *Lib. V. & XXVII.* (c) *Lib. I & II.* (d) *Lib. I.*
Cap. XIII. (e) *Longobardic. rerum Lib. II. Cap. XXXIII.* (f) *In Lega-*
tionum excerptis. (g) *de re rustica Lib. III, Cap. III.*

git, ut aliquid de gentis nostræ origine traderent, Venedis sanctam acceptam ferunt. Suffragatur peritissimus Venedorum historiae (a) *Bangertus*, qui dictos modo Venedos (qui & VENETÆ & VINIDI & VENETI & HENETI promiscuè apud Scrip-
tores audiunt,) totum Sinum Venedicum non inhabitasse
modo, sed & mari eidem nomen dedisse ex *Ptolemao*, *Tacito*,
Plinio & aliis demonstrat. Accedit, quod (b) *Jodocus Willichius*
Resellianus, expressè sinum Venedicum hodiè Curiensem, à
Curiorum Regione, vulgò *Curland*/nuncupari adserat. Ut
ne dicam, quantum ponderis ea argumenta habeant, quæ (c)
Cluverus, de oppidi amnisque Curlandorum *Windau* (genti
Wente) nominibus, à gente Venedorum antiqua acceptis, &
adhucdum retentis, superstruit. Multò minus hic repetere
opus est, quod doctissimè (d) *M. Christ. Hartknoch* in hanc
sententiam scribit, probatque ex argumento succini, quod, col-
ligi quondam apud Venedos solitum, Poëtis fabularum occa-
sionem dedit, ut Venetis Henetisvè adscriberent, quæ Vene-
dis Sarmatarum populis erant tribuenda. Conferantur (e)
Ptolemaeus, (f) *Plinius*, (g) *Tacitus*, (h) *Antonius Bonfinius*, (i)
Martinus Cromerus, (k) *Herman Conringius*, (l) *David Chytra-
us* (m) *Joh. Matthias à Sudetis*, (n) *Joachimus Vagetius*, (o) *Va-
adinus*, (p) *Zeilerus* & alii plures.

§. IX. Quod cum oblustante nemine, per se clarum aper-
tumvè sit, ac omni omnino dubitatione careat, inquirendum
por-

(a) In *Chronicon Sclavorum* *Helmoldi* Lib. I. Cap. II. pag. 9. (b) in *Tacit. de German. moribus* Lib. II. Cap. XXII. exstat apud *Schard. rediv. Tom. I. fol. 66. æ.* (c) *German. antiq. Lib. III. Cap. XLIV. pag. 689.* (d) de *Var. reb. Pruss. Dissert. II. pag. 26.* (e) *Geograph. Lib. III. Cap. V.* (f) *Histor. natur. Lib. IV. Cap. XIII.* (g) de *German. moribus.* (h) *Rerum Hungar. Decad. I. Lib. I. fol. 2.* (i) de *Polon. origine & rebus gestis* Lib. V. Cap. IX. fol. 9. 10. (k) de *finibus Imp. Germ. Lib. I. Cap. II. & Cap. XVI.* (l) in *Wandal. pag. 1. 11.* (m) de *origine Bohem. & Slav. fol. 2.* (n) in *Geographia* pag. 146. (o) de *colleg. Germ. Lib. II. pag. 91.* (p) *Itiner. Germ. Cap. I. fol. 3.*

porro in Venedorum originem est, ut sic per gradus quasi, & identidem, ad primum terræ hujus conditorem ascendamus. Venedam verò gentem à Sarmatis oriundam esse, tot Scriptorum firmiter suffragia, ut lucem Soli addere velle viderer, si id probandum susciperem, quod jam diu ante me eruditi homines confectum dederunt: Si cui tamen hanc operam fumere libeat, præsto erunt (a) *Ptolemaus*, (b) *Plinius*, (c) *Joh. Aventinus*, (d) *Cromerus*, (e) *Kranzius*, (f) *Guagninus*, aut potius rectius vè *Matthias Strykowski Osseserivicius* (g) *Althammerus*, (h) *Zeilerus*, aliique complures.

§. X. Nec tamen nobis adversatur (i) *Melancthon*, qui „ universam Venedorum Fennorumquæ & alibi Slavorum gen- „ tem (eàdem origine) ab Henetis ortam esse, judicat, quos „ Herodotus affirmat ex Asia egressos in Illyrico consedis- „ paulo post, nequaquam, ait, illis assentior, qui affirmant, seu „ Polonos, seu Venedos, seu Slavos, Scythicam gentem esse, sed „ ab Henetis propagati regnarunt, & in Illyrico, & in Sarmatia, „ & Respublicas magnò consiliò constituerunt. Namque id saltem non impedit, quo minus dicamus, & Henetos ex Paphlagonia in has & vicinas Europæ oras egressos, Sarmatarum nomen adeptos esse, atque sic ne Philippum quidem Venedorum originem Sarmatis denegare.

§. XI. Multò minus nobis officiunt, qui à Germanis Venedorum origines repetunt, quos manifestum est, impingere in scopulos, & ire in præcipitia, atque ut dicam, quod res est, confundere VENEDOS cum WANDALIS, (alii Vandalios, Vandelos, Vandilos, Vandulos, Vindilos, Vinulos & Vinilos, (k) *Zosimus*

(a) *Geograph. Lib. III. Cap. V.* (b) *Hist. nat. Lib. IV. Cap. XIII.* (c) *in Annal. Bojor. Lib. I. fol. 8.* (d) *de orig. & reb. gestis Polon. Lib. I. Cap. XII. fol. 12.* (e) *in Wandal. Lib. IV. Cap. VII. fol. 131. 45. & Cap. IX. fol. 133.* (f) *in Sarmat. Europ. fol. 1. a.* (g) *in Tacit. ap. Schard. rediv. fol. 3. a.* (h) *Itiner. Germ. fol. 12.* (i) *in Regionum & Gentium vocabulis, quæ recensentur ap. Schard. rediv. Tom. I. fol. 77. β.* (k) *Lib. I. pag. 37.*

mus βανδύλας dixit,) qui origine, Parentibus, loco, lingua, moribus institutisque à Venedis distincti, Germanæque originis fuerunt. Prout ex (a) *Plinio*, (b) *Tacito*, (c) *Zosimo*, (d) *Francisco Irenico*, (e) *Micb. Beuthero*, (f) *Procopio*, (g) *Helmoldo*, (h) *Cluvero*, aliisque, nemini facile non constat. Venedos autem oriundos esse à Sarmatis, nec Germanis adscribi posse, enumerati jam supra Scriptores ad unum omnes concedunt. Hinc etiam Venedos à Vandalis secernunt accurati diligentesque Autores, (i) *Martinus Cromerus*, (k) *Bangertus*, & alii, cautèque admonent, non oportere non distingui populos, quos, vel me tacente, migrationum historia distinguit; quorsum videatur Magnus SCHURZFLEISCHIUS, Præceptor meus æviternum colendus amandusve.

§. XII. (m) *Taciti* ceteroqui locum, quo Venedorum nationem Germanis an Sarmatis adscribat, dubitare se dicit, eruditè interpretatur (n) *M. Christ. Hartknoch* / dum non ea, propter dubitare Tacitum annotat, ac si negare velit, Venedos originem suam debere Sarmatis; (id enim ipsum concedere, inquit, existimo,) sed eò, quod rationè domicilia figendi Germanicam in iis animadverterit. Quanquam & hic confusæ nominum rationes extant apud aliquos, dum promiscuè utrosque populos sumunt, & Venedos sub Vandalorum, Vandalos vicissim sub Venedorum nomine venditant, exponuntque; Ita namque & Venedi Germani, & Vandali Sarmatæ (quod tamen coargui debet, & sine confusionis nominum patrocinio dictum volo) nuncupari possunt.

§. XIII. Nunc cum ad Sarmatas progrediør, ordinis atque instituti ratio postulat, ut quisnam Sarmatarum Pater, quis-

B 3

ve

- (a) *Lib. IV. Hist. nat. Cap. XIV.* (b) *de Germ. moribus* (c) *Loc. cit.* (d) *Exeg. Germ. Lib. Cap. XXXIII.* (e) *Animadvers. histor. Lib. I. pag. 15.* (f) *Lib. I. Histor. Vandal.* (g) *Lib. I. Chron. Slav.* (h) *German. ant. Lib. III. Cap. XLVI.* (i) *de origine & reb. gestis Polonorum Lib. I. Cap. X. fol. 10.* (k) *in Helmold. Chron. Slavorum Lib. I. Cap. II. pag. 11.* (l) *in Dissert. de rebus Slavicis § IV. Not. e.* (m) *Libro de German. moribus Cap. XLVI.* (n) *de var. reb. Pruss. Dissert. XIX. §. 1. pag. 396.*

ve conditor exstiterit, accuratius paulò exponam. Primò verò omnium, removendum hic est, quod Herodotum sensisse (a) *Ant. Coc. Sabellius* annotat, quodque ipse in dubium vocat, & quantum fabula distet ab historiâ, dijudicat; ac si nimirum ex Amazonum cum proximis Scytharum accolis congressu, oriundi sint Sarmatæ. Maximè fidem meretur, quod docti ferè omnes concedunt: Sarmatas à JAPHETO prognatos esse, etsi tamen aliqui, nec ii obscuri nominis Viri, dissentiant. Inter SEMI posteros sanè numerat (b) *Cromerus*, qui in hanc sententiam scribit; Slavos, inquit, & Venedos, ipsos esse priscos Sarmatas, vel ut Græci dicunt, Sauromatas, dispersisque à turris Babylonicæ ædificatione, post diluvium, universæ terræ hominibus, has oras occupasse opinamur, non à Tuiscone, sed ab Asarmate seu Sarmate, quem Moses & Josephus, Ebræi Scriptores, Istri & Jectani filium, Semi nepotem, Noæ pronepotem, fuisse memorant, nomen originemque ducentes; peculiarioria deinde nomina eos vel à locis, vel à principibus, vel ab eventu aliquo, ut fit, sibi sumsisse. A quo si non planè, parum tamen abludit (c) *Joh. Aventinus* dum Thuisconem Gigantem Germanorum & Sarmatarum Patrem, cum viginti ducibus, Sami fratris sui nepotib9, ex Armenia venisse in Europam, primumque eorum Ducem, Sarmatam, fundasse Sarmatas, prolixè tradit. Huic testimonio accedere videtur nova quæpiam ratio, eaque à ritib9 Ebræorum sumitur, quos in Lithuania, pariter atque in Curlandia, viguisse olim constat, nec hodiernum exspirasse penitus, vestigia produnt: cumque hac faciunt etiam (d) *Joh. Funcius*, & quem ille quidem (e) alio loco citat *D. Andr. Osiander*, qui ab Israelitis, ductu Salmanaassaris in captivitatem tractis, eodem argumentò, eos derivant; quibus suffragatur etiam (a) *Severinus Gœbelius*, hoc unò ab illis diversus, quod Judæos non à

Sal-

(a) *Ennead. II. Lib. V. fol. 105.* (b) *de origine & reb. gestis Polon. Lib. I. Cap. XII. fol. 12.* (c) *in Annal. Bojorum Lib. I. fol. 8. 10. seqq.* (d) *in Comment. in Chronolog. Lib. X. ad annum Chr. 1217.* (e) *Loc. c. Lib. I. ad annum mundi 3217.* (f) *in dem einfältigen jedoch gründlichen Bericht und Bedenken vom Ursprung des Aigat und Bornsteins C. III.*

Salmanaſſarē in captivitatem actos, ſed deſolatā Hieroſolymā, & Tito Veſpaſiano expulſos, in has oras veniſſe contendat.

§. XIV. At enim verò, ſi, quod rei veritas exigit, dicendum eſt, tota diviniſior hiſtoria refragatur *Cromero*, neque cum eo congruunt *Moſes & Joſephus*, ad quos ille provocat, dum neuter horum Aſarmatem Semi-nepotem, Noachique pronepotem nominat, ſed ſacra Genetiſis Hazarmapheten, (qui alias etiam Hatſarmaphet & apud Arabes Ahdramanth vel Chadramanth audit) Jactani filium, Eberi nepotem, Salā pronepotem, Arphachſadi abnepotem, Semi atnepotem, Noachi tandem trinepotem fuiſſe docet. Tum & ab Aſarmate non Sauromatas, ſed Atramotitas, Chatramotitas, Chatramothas, Chatriminitas, & Chatriminitas, Atramitas etiam & Adramitas, dici Græcis deducique, & hos tandem ipſos ad unum omnes fuiſſe Arabes, (a) *Sam. Bochartus* ſcitè explicat: Quorſum ſpectant etiam (b) verba ejusdem Joſepho oppoſita: Eos nihilo plus probo, „ qui nimium remota conſectantur, ut qui ex Chavila deducit „ Babytacem, & Sachalitas ex Sabteca. Et in ultimo Septentri- „ one Opharitas & Sarmatas ab Ophir & Hatſarmaveth, qui in „ extremo Auſtro ſiti ſunt. Ac, ut verbò rem exprimam, Sauromatarum populi non à conditore nomen, ſed à morib9 (quod ſuò locò docebitur,) acceperunt. Quod verò ad *Aventini* verba attinet, non agnoſcunt ſacræ paginæ Tuſconis fratrem quendam, SAMI nominis, neque ultra duos RIPHAT & THOGARMA numerant. Sin SEMUM intellexit *Aventinus*, Semus non Aſcenatis frater, ſed patruus magnus, ſeu avi frater exſtitit, quod ex ſacro Codice in vulgus notum eſt. Illud verò quod de ritibus Ebræorum dicitur, futile eſt, propterea, quod manifeſtum eſt, Japhetigenas, & à Semitarum Eccleſia alienas gentes, maximopere affectaſſe & æmulatas fuiſſe inſtituta atque ceremonias populi ſanctioris, id quod poſt alios nuper (c) *Petrus Daniel Huetius* eleganter demonſtravit.

§. XV.

(a) in *Geograph. ſac. Phaleg. Lib. II. Cap. XVII. pag. 13.* (b) in *Præfat. ad Geograph. ſac. §. interim hic cavendum, &c. circa finem.* (c) demonſtrat: *Evang. prop. IV. Cap. II. III. IV. V. VI. VII. ſeqq.*

§. XV. Dari etiam nonnullos, qui è CHAMICÆ posteritatis sobole CANAAN, Slavos seu Sarmatas derivatos cupiant, recenset, & redarguit *Josephus Ben Gorjon* apud (a) *Bochartum*.

§. XVI. Ceteroquæ eorum, qui in Japheto ceu Sarmatarum fonte ac origine conveniunt, non una est eademque de Japheti filiis sententia. *Josephus* enim *Ben Gorjon* Sarmatas inter filios DODANIM Javanis nepotes, Japhetique pronepotes numerat, ut testis est (b) *Bochartus*. Plures ejusdem sententiæ videri apud (c) *Cromerum* possunt. Idemque (d) *Bochartus* alio loco, duos saltem Japheti filios, TYRAM & JAVANEM in nostram migrasse Europam annotavit, alios etiam (e) alibi recenset, qui ad MEDOS (à MADAI Japhetis filio oriundos) ex Plinii, Melæ & Trogi suffragiis, Sarmatarum initia natalesque revocant; & ipsum ego *Bochartum* idem asserere hoc ipso crederem, quod „ fortè Sarmatas ex Chaldæo שַׁרְמַדַי *Sear vel Sar-Madai*, quasi Medorum reliquias dici, annotet, nisi verbis proximè antecedentibus, Sarmatas, Parthos, Medosque affines potiùs, quam ejusdem originis fuisse, ipse exinde colligeret, atque adeo prius illud in dubitationem vocaret. Nunc verò Philologica Historiæ immiscere propositi mei ratio vetat.

§. XVII. Plures verò, imò vel maximos calculos illorum urna habet, qui in GOMERUM ultimam Sarmatarum originem reducant, etsi tamen in Gomeri filiis non usque adeò conveniant, quandoquidem alii RIPHATEM Sarmatarum Patrem constituent, alii verò THOGARMATEM malint, plurimi THUISCONEM seu ASCENATEM determinent. Et (f) *Althammerus* ad INGÆVONEM usque, MANNI Filium, THUISCONISQUE nepotem descendit, quem Danos & Sarmatarum nonnullos, singulatim LIVONES, Bructeros, Pomeranos & Holfazenses fundasse annotat. Aliis aliter placet.

Ego verò nunc PRIORI huic finem modumque statuo, veras gentis nostræ origines diatribæ POSTE-

RIORI reservaturus.

(a) In *Geograph. sac. Phaleg. Lib. III. Cap. XV. p. 229.* (b) *Loc. cit.* (c) *Lib. I. Cap. II. fol. 2. a.* (d) *Phal. Lib. III. Cap. I. pag. 171. E.* (e) *ibid. Cap. XIV. pag. 225. B.* (f) in *Tacit. de Germ. apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 5. a.*